AVISEN
Medlemsblad för Jämtlands-Härjedalens Gille i Uppsala

Bralsia at orlstyrara 2019 nr 3

Kära medlemmar!

Välkomna tillbaks till höstens aktiviteter tillsammans med Jämtlands-Härjedalens Gille!

Vi börjar som vanligt med surströmmingsfesten, en höjdpunkt för alla som älskar jäst fisk. Där blir det förutom god mat även tävling i jämtska språket, lotteri med idel högvinster och allsång.

I år kommer vi inte att trycka upp några surströmmingsvisor separat utan alla finns numera i Nya sångboka. Den kommer att finnas till försäljning till det facila priset av 50 kr. Styrelsen har beslutat att vinsten från Nya sångboka ska tillfalla hembygdsfonden. Så om ni inte redan har inhandlat ett exemplar så gör det! Vi kommer att använda den även vid det kommande julkaffet i slutet av november och planerar att göra så även vid andra framtida sammankomster.

Jag hoppas att ni har haft en skön sommar! Själv är jag tacksam över att värmeböljan detta år inte blev längre än c:a 1 vecka och ser nu fram emot en lång, vacker och innehållsrik höst.

Eva

Så ser det ut!

Vinnande förslag till nytt kommunhus i Östersund.

Är surströmming förbjuden i EU?

Då och då dyker det upp påståenden att surströmming är förbjuden i EU. Vad ligger bakom dessa påståenden, kan det vara sant?

Under 2011 var det en infekterad debatt i EU-parlamentet om surströmmingen. Bakgrunden var dioxinhalten. Sverige hade ett undantag från de gränser som fanns för halten och frågan var om undantaget skulle förlängas. Undantaget infördes 2001 och permanentades den 1 januari 2012, efter att Sverige drivit linjen hårt mot EU. I spetsen för detta gick dåvarande landsbygdsministern Eskil Erlandsson.

-Det som var den stora frågan när det här diskuterades på allvar var surströmmingen. Det är en tradition som många människor har, att äta surströmming. Jag minns att det var svårt att förklara det för Bryssel. Att vi åt sur fisk i Sverige, det hade de lite svårt att komma över, kommenterade landsbygdsministern.

Jan Enger

Nya Sångboka

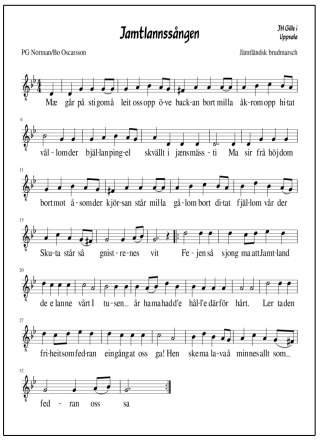

I våras kom den andra utgåvan av vår sångbok. Den kommer att finnas till försäljning vid surströmmingsfesten den 21 september. Priset är 50 kronor. Överskottet av försäljningen kommer att gå till hembygdsfonden

Nu finns även noter och musikinslag till alla sångerna på vår hemsida. Gå in på hemsidan, www.jhgille.se och klicka på länken Sångboka. Se och lyssna!

Jan Enger

PS. Ni som har nya sångboken, kom ihåg att ta med den till surströmmingsfesten. Där finns numera våra surströmmingsvisor.

Det är vi som styr och ställer i Gillet:
Ordförande Eva Hjelm (327291), evahjelm@bahnhof.se **Vice ordförande** och **Sekreterare** Stefan Halvarsson (468065), stefan.halvarsson1@comhem.se **Skattmästare** Bengt Hjelm (327291), bengthjelm@bahnhof.se **Bibliotekarie** Stellan Karlsson (525270), stellan.karlsson@tele2.se **Redaktör och hemsideansvarig** Jan Enger (323240), jan@enger.se, Anna Lundin (0702 54 00 61), ann.k.lundin@gmail.com
Hemsida: www.jhgille.se e-post: info@jhgille.se Plusgiro: 39 30 09-6

Vårmötet den 24 maj 2019

Regntunga skyar, snålblåst och småkallt, allt kännetecknande för dagen den föga försommarliknande exteriöra miljön för Gillets traditionsenliga vårmöte, denna gång avhållet å välkänt locus, Pensionisternas hus i Upsala. Men väl innanför husets väggar var allt sig likt: varm, gemytlig stämning, när dryga femtiotalet deltagare bänkade sig för samkväm.

Först som sist må framhållas, att Gillets vårmöten sedan ett antal år präglas av musikaliska inslag och divertissement. Så visade sig bli fallet även denna gång. Inledningsvis hade nämligen orlstyrara **Eva Hjelm** nöjet att i färdigt skick presentera den reviderade upplagan, den andra i ordningen, av Sångboka, med vilken en Sångboksförnyelseöversynskommitté en tid arbetat och gjort en den grundligaste översyn att texterna på jamska, med anpassning till inte minst språkvårdskommitténs inom Heimbygda ävenså Bo Oscarssons stavningsrekommendationer. Den nya editionen upptogs väl av medlemmarna, med ett styckevis försäljningspris om 50 kr.

Men mer på jamska skulle följa. Ett inte obetydligt inslag i den nya Sångboka utgörs av **Lars Persa**s från Lövsjön i Föllinge visor, på genuinast tänkbara jamska. Densamme – som på sin tid med verket *Jamtmacho* vann en dialekttävling på Jamtli - hade infunnit sig till detta vårkalas, fick ord och ton, och framförde bl.a. följande.

Ta deg n sup (ett stycke Bellman, oklart vilken epistel), med bl.a. den språkliga översättningskompositionen ”*krafta e klein, når dæ ske bæra sta --- fyll på glase dett! --- innan du fer, hinn du fell ta ein te*”.

Vidare tag han upp klassikern *Sextan klar*, en Lars Persa-översättning av Tennessee Ernie Fords gamla slagdänga *Sexton ton*, på 1960-talet inspelad även av Johan Kontant. Ur texten på jamska kan nämnas ”*Je ha 16 kvær - - - je ha huskut ti meisa - - - snart e höyann slut*”

Men givetvis framfördes den gode Persas måhända mest välkända opus, nämligen det om *gammstrekan* i *Je å a momma*.

Visorna interfolierades av en och annan uppläsning och analyserande av diverse uttryck på jamska, sålunda av det i många sammanhang gångbara *dittn å dattn*, ävensom av Carl-Göran Ekerwalds *tjuru belene*, vilket sist nämnda förstås betyder ”tjära tålamodet”. Ett annat välkänt tema är *De går mest i skällinga, dæ e vattne ti vällinga*.

Ett ytterligare inslag i sammanhanget från Lars Persa var Limerickar, hämtade ur hans bok *En rimsmed från Lövsjön*, för vilken han i en tävling vann en resväska; av epistlarna häri kan nämnas *Herr pinje från Porto Carras*, om *Hallingen*, och om *En tös från Tärna*.

Annat som framfördes var *Håkken ske kör deg heim* (melodin *Spara sista dansen för mig*, känd genom Damita Jo och på svenska genom Towa Carson) och inte minst den jamska bearbetningen av det stora slagnumret *Blå mockaskor*, på sin tid känt från Kalle Perkins och en viss herr Presley; i sin jamska utformning har den, i Lars Persas tappning, fyndigt nog kommit att handla om s.k. Foppatofflor.

Lars Persas framträdande, med sång till guitarr, uppläsning och berättande rönte synnerlig uppskattning. Han medförde även antal exemplar av sin bok, inklusive musikskiva, av *Tökka julhælg*. Gillet lät inköpa desamma. Och under efterföljande lotteridragning, varunder en dylik bok med musikskiva utlottades, tillföll den som högvinst den saligen lyckliggjorda nya styrelsemedlemmen **Anna Lundin**. Minst lika *feien* blev dock bibliotekarien **Stellan Karlsson**, vilken kan inräkna ett exemplar av verket Tökka julhelg, varigenom Gillets bibliotek för utlåning numera utgörs av såväl tryckt litteratur som musik.

Skaffningen ska förstås heller inte förbigås: för dagen utminuterades utsökt fisk i olika utföranden, goda grönsaker och smakfulla drycker.

Stefan Halvarsson

Så ser det ut i kommunerna

Valet för ett år sedan innebar stora förändringar i flera av kommunerna i Jämtlands län. I årets första Avisen redogjorde vi för situationen i Berg, Bräcke och Östersund. Nu ser vi på de övriga kommunerna.

Åre kommun styrs sedan valet 2018 av en majoritet bestående av Centerpartiet, Västjämtlands Väl och Kristdemokraterna som innehar 22 av de 37 fullmäktigeplatserna. Västjämtlands Väl (VV) är ett lokalt parti som även finns i Krokoms kommun.

Ordförande i kommunstyrelsens presidium (kommunalråd) är *Daniel Danielsson*(c). Mikael Sundman (VV) och Can Savran(c) är majoritetens övriga presidiemedlemmar och Peter Bergman(s) oppositionens.

I **Krokoms** kommun är det centerpartiet, moderaterna, miljöpartiet och kristdemokraterna som fortsätter att styra under den innevarande mandatperioden. De förfogar över 20 av de 41 mandaten i kommunfullmäktige. I kommunstyrelsen har majoriteten 7 ledamöter och oppositionen 6. Ordförande är *Malin Bergman*(c). Kommunalråd är även Björn Hammarberg(m) medan Niklas Rhodin är oppositionens kommunalråd.

Ragunda kommun har traditionellt haft social-demokratiskt styre, men i senaste valet förlorade man flera mandat, medan centern gick framåt. Nu styr centern tillsammans med kristdemokraterna och det lokala partiet Allt för Ragunda. De har tillsammans 12 mandat medan socialdemokraterna, vänstern och sverigedemokraterna tillsammans har 13 mandat.

Kommunalråd och ordförande i kommunstyrelsen är *Mikael Westin*(c). Allt för Ragundas Eva Sundin är vice ordförande i kommunstyrelsen. Oppositionsråd är Jonas Andersson(s).

Till en början hade sverigedemokraterna endast två mandat i kommunfullmäktige, eftersom endast två namn förekom på deras vallista. Efter överklagan fann man dock valsedlar för partiet med ditskrivna namn, varefter partiet kunde tillsätta alla de tre mandat man hade fått i valet.

I **Härjedalen**s kommun finns två lokala partier, Landsbygdspartiet Oberoende och Folkets Röst-Vox Humana som fick 3 respektive 1 mandat i valet. Dessutom hoppade tidigare socialdemokratiska kommunalrådet Gunilla Zetterström Bäcke av partiet och blev politisk vilde.

Det är ett blocköverskridande styre med S, C och M. De får en stabil majoritet då de tillsammans har 20 av de 31 platserna i kommunfullmäktige. *Anders Häggkvist*(c) är kommunalråd och ordförande i kommunstyrelsen de närmaste två åren. Lars-Gunnar Nordlander(s) får posten som kommunstyrelsens vice ordförande. Efter två år blir det byte.

I **Strömsund** är det fortsatt vänstermajoritet. I valet 2018 blev mandatfördelningen 16 för S, 2 för V, 5 för C, 4 för M, 2 för Rättvis Demokrati och 4 för SD. (I Avisen nr 1 är det ett tryckfel, antalet mandat för L skall vara 0).

Det är således en majoritet för S och V. *Susanne Hansson*(s) är kommunalråd och kommunstyrelsens ordförande och Göran Bergström, också han (s) och kommunalråd, är vise ordförande. Oppositionsråd är Mats Gärd(m).

I region **Jämtland Härjedalen** blev det ett maktskifte. Förra mandatperioden styrde S+M ihop. Båda partierna förlorade flera mandat i förra höstens val. Nya förhandlingar utmynnade i att C, M, KD, L och MP i minoritet styr under den kommande mandatperioden. De har 27 av de 55 mandaten.

Ordförande för regionstyrelsen och regionråd är *Mats Gärd*(c) (tillfälligt under ordinarie ordförandens sjukskrivning). Mats Gärd är från Fyrås i Strömsunds kommun.

Det finns ytterligare 8 regionråd (eller oppositionsråd) varav oppositionen har 3.

Jan Enger

Kommande aktiviteter
Surströmming lördag 21 sep
Förjulskaffe lördag 30 nov

Här sitter vi som bestämmer

Avisen har nu redogjort för den politiska situationen i regionens kommuner. Men var håller politikerna till? Nedan är bilder på kommunhusen, för Östersunds del dock bild på det vinnande förslaget till nya kommunhuset. Vilken bild hör till respektive kommun? Svar finns på vår hemsida.

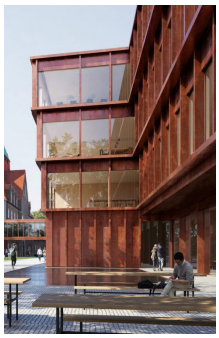

Jämtar och Härjedalingar i Uppsala med omnejd hälsas välkomna till

Årets Surströmmingskalas

Pensionärernas Hus, Storgatan 11,
lördagen den 21 september kl 18.30

Vi undfägnas med den goda strömmingen, tunnbröd samt ostar, öl, kaffe och kaka, allt till en kostnad av 150 kr. Starköl och snaps finns till försäljning

Betala gärna i förväg till vårt plusgiro 39 30 09-6
***Anmälan** till Anna Lundin, gillevard@jhgille.se*
eller tel. 0702 54 00 61 senast 14 september

OBS! Ni som har Nya Sångboka, tag med den. Där finns numera surströmmingsvisorna